

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ โดยจะเสนอตามลำดับดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ และความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้พฤติกรรมการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลของสถานศึกษาพยาบาล ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ได้สถาบันที่จะศึกษารวมจำนวน 3 สถาบัน และทำการสุ่มหาจำนวนอาจารย์และนักศึกษา โดยใช้จำนวนห้าสิบเปอร์เซ็นต์ของจำนวนอาจารย์ทั้งหมด และห้าสิบเปอร์เซ็นต์ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด จะได้กลุ่มตัวอย่างของอาจารย์จำนวน 192 คน และนักศึกษาจำนวน 602 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 794 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด สำหรับอาจารย์นิเทศก์ 1 ชุด และสำหรับนักศึกษาพยาบาล 1 ชุด แต่ละชุดแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

1.2 นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.1 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 44.8 นักศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงที่ฝึกปฏิบัติงานมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 77.8 มีจำนวนอาจารย์ทำการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานสัปดาห์ละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6

2. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนการนิเทศ ตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า พฤติกรรมการนิเทศด้านการวางแผนตามการรับรู้ของอาจารย์ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยอาจารย์มีการรับรู้ทุกคนในเรื่อง "ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา" และอาจารย์มีการรับรู้รองลงมาในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือข้อ 8 ในเรื่อง "จัดเวลาสำหรับให้นักศึกษามีโอกาสปรึกษา นอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน"

ส่วนพฤติกรรมการนิเทศด้านการวางแผนตามความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า พฤติกรรมการนิเทศด้านการวางแผนส่วนใหญ่ อาจารย์คาดหวังว่าให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยที่อาจารย์ทุกคนมีความคาดหวังสูงสุดในข้อ 1 เรื่อง "ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา" และคาดหวังต่ำสุดในข้อ 8 เรื่อง "จัดเวลาสำหรับให้นักศึกษามีโอกาสปรึกษานอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน"

3. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศ ตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศตามการรับรู้ของอาจารย์ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 11 ข้อ โดยมีการรับรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อ 1 เรื่อง "ปรุมนิเทศการฝึกปฏิบัติงาน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการการฝึกงานแก่นักศึกษาได้ชัดเจน" และอาจารย์มีการรับรู้ว่ามี การปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก จำนวน 18 ข้อ และในระดับน้อย 1 ข้อคือข้อ 4 ในเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน"

ส่วนพฤติกรรมการนิเทศด้านการดำเนินการนิเทศตามความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่คาดหวังให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศด้านการดำเนินการนิเทศในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 4 ซึ่งอาจารย์คาดหวังให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศในระดับมาก ในเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อน

ขั้นฝึกปฏิบัติงาน"

4. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผล ตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาลมีการรับรู้ ว่า พฤติกรรมการนิเทศด้านการประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 3 ข้อ โดยมีการรับรู้สูงสุดในข้อ 3 เรื่อง "ประเมินผลส่วนหนึ่งโดยการติดตามดูจากพัฒนาการการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา" การรับรู้พฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากมีจำนวน 5 ข้อ และการรับรู้พฤติกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 1 ข้อ คือข้อ 6. ในเรื่อง "ให้นักศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเองตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศกำหนดขึ้น"

ส่วนความคาดหวัง อาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังพฤติกรรมการนิเทศด้านการประเมินผลที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 5 และข้อที่ 6 ซึ่งมีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ 5 เรื่อง "ประเมินผลรวมยอดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยทำแบบทดสอบ" และข้อที่ 6 ในเรื่อง "ให้นักศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเองตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศกำหนดขึ้น"

5. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผน ตามการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนตามการรับรู้ของนักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 9 ข้อ โดยมีการรับรู้สูงสุดในเรื่อง "จัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานตามแผน" และพฤติกรรมการนิเทศที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 1 ข้อ ในเรื่อง "จัดให้มีคู่มือการฝึกปฏิบัติงานสำหรับนักศึกษาได้ศึกษารายละเอียด และพฤติกรรมการนิเทศที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 1 ข้อ ในเรื่อง "จัดเวลาสำหรับให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรึกษาขอเวลาฝึกปฏิบัติงาน"

ส่วนความคาดหวัง นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังพฤติกรรมการนิเทศด้านการวางแผนการนิเทศให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความคาดหวังสูงสุดในข้อ 1 ในเรื่อง "ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา" ข้อ 6 เรื่อง "จัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานตามแผน"

6. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศ ตามการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้พฤติกรรมการนิเทศ

ด้านการดำเนินการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อ 4 โดยนักศึกษามีการรับรู้สูงสุดในเรื่อง "การมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องก่อนฝึกปฏิบัติงานจริง" และมีการรับรู้ว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ในเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน"

ส่วนความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังพฤติกรรมการนิเทศด้านการดำเนินการนิเทศให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 4 โดยนักศึกษามีความคาดหวังสูงสุดจำนวน 2 ข้อ ในเรื่อง "ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถแก้ไขได้" และ "สาธิตปฏิบัติการพยาบาลให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างเมื่อมีวิธีการพยาบาลที่นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์มาก่อน" และนักศึกษามีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศในระดับมาก 1 ข้อ ในเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน"

7. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผล ตามการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีการรับรู้ว่าการปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศด้านการประเมินผลในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และมีการปฏิบัติพฤติกรรมการนิเทศด้านการประเมินผลในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ

ส่วนความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ

8. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล (เปรียบเทียบเป็นรายข้อ) พบว่า ในด้านการวางแผนการนิเทศ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาล และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 8 ข้อ จากจำนวนรวม 11 ข้อ

ส่วนในด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 27 ข้อ จากจำนวนรวม 30 ข้อ และในด้านการประเมินผลการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการ

นิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาล และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 7 ข้อ จากจำนวนรวม 9 ข้อ

9. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล ตามรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ และโดยส่วนรวม 3 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ และโดยส่วนรวม 3 ด้าน และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาทั้ง 3 ด้าน และโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยที่พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์ทุกด้าน และโดยส่วนรวม 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาทั้ง 3 ด้าน และโดยส่วนรวม 3 ด้าน

10. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ในด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ และโดยส่วนรวม 3 ด้าน ตามการรับรู้ของอาจารย์ใน 7 รายวิชา คือ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอายุรศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลศัลยศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสูติ-นรีเวชวิทยา รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ และโดยส่วนรวม 3 ด้านตามการรับรู้ของอาจารย์ใน 7 รายวิชา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

11. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล โดยส่วนรวม 3 ด้าน และตามรายด้าน 3 ด้านคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาใน 7 รายวิชา คือ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอายุรศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลศัลยศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสูติ-นรีเวชวิทยา รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลโดยส่วนรวม 3 ด้านและ ในด้านการวางแผน

แผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาใน 7 รายวิชา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยส่วนรวม 3 ด้านในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้นกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลศัลยศาสตร์ และ รายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้นกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์

พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในด้านการวางแผนการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาใน 7 รายวิชา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลศัลยศาสตร์

พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในด้านการดำเนินการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาใน 7 รายวิชา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในด้านการประเมินผล ตามการรับรู้ของนักศึกษาใน 7 รายวิชา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลศัลยศาสตร์ รายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช และ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสาธารณสุข- ศาสตร์หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล ของสถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจมีดังนี้

1. สถานภาพโดยทั่วไป

1.1 สถานภาพโดยทั่วไปของอาจารย์นิเทศก์ จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่นิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 84.0 ในสาขาพยาบาลศาสตร์ ร้อยละ 41.4 อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี การศึกษาหรือการนิเทศทางการพยาบาลมาก่อนคิดเป็น ร้อยละ 67.0 จากการศึกษารายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาและการศึกษาวิชาการนิเทศหรือการนิเทศทางการพยาบาล ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตพบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) สาขาการศึกษาบางสาขาไม่ได้ศึกษาวิชา

การนิเทศมาก่อน ทำการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา ซึ่งตามหลักการจัดการเรียนการสอน ในคลินิกหรือภาคปฏิบัติแล้ว อาจารย์นิเทศก์ควรจะเป็นบุคคลผู้มีความรู้ในหลักการหรือวิธีการนิเทศ ทั้งที่ สมคึก รักษาสัจย์ และ ประยอม โอททานนท์ (2525:18) กล่าวว่า การนิเทศจะประสบผล สำเร็จด้วยดีหรือไม่นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับเพียงว่าครูนิเทศรอบรู้ในหลักหรือวิธีการนิเทศ และความรู้ด้าน เนื้อหาวิชาเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ ศิลปะของการนิเทศ และจากการวิจัยเรื่อง การ นิเทศการฝึกปฏิบัติงานพยาบาลของอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกในสถานศึกษาพยาบาล สังกัดทบวง มหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า อาจารย์ปฏิบัติการคลินิกมีความคิดเห็นว่าสถาบันของตนควรส่งเสริมให้ อาจารย์ปฏิบัติการคลินิกมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศด้วยการจัดอบรม สัมมนา และจัดทำคู่มือแจก (จุฬาลักษณ์ ธีรรัตนพันธ์ 2519:ค) จากผลการวิจัยครั้งนี้อีกส่วนหนึ่งพบว่าส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศมี จำนวนชั่วโมงนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาเฉลี่ยมากกว่า 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และมีหน้าที่ อื่นต้องรับผิดชอบ คือ งานที่ปรึกษาของนักศึกษา งานบริหารระดับภาควิชาและงานบริหารระดับ คณะ ทั้ง 3 งานในเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ธีรรัตนพันธ์ (2519: ค) ซึ่งพบว่า อาจารย์ปฏิบัติการคลินิกส่วนใหญ่จะทำการนิเทศสัปดาห์ละ 16-24 ชั่วโมง และมี งานสอนภาคทฤษฎี และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทำงานด้านธุรการ ด้านการปกครองนักศึกษา เป็น กรรมการดูแลควบคุมหอพัก และเป็นกรรมการอื่น ๆ อีกด้วย ผู้วิจัยมีข้อที่น่าสังเกตว่า อาจารย์ พยาบาลที่ทำหน้าที่นิเทศนั้นส่วนใหญ่ใช้เวลาทำการนิเทศ การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษามาก มีงาน สอนภาคทฤษฎีและมีงานรับผิดชอบอื่น ๆ อีกหลายหน้าที่ ซึ่งจะมีผลทำให้อาจารย์นิเทศมีเวลาน้อย ที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และมีเวลาให้นักศึกษาปรึกษาภายนอกเวลาน้อยด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ อารีวรรณ กลิ่นกลิ่น (2529:156) ในเรื่อง "การศึกษาสภาพการนิเทศการ ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" พบว่าปัญหา ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานด้านอาจารย์นิเทศก์ ตามความเห็นของอาจารย์นิเทศก์ คือ เวลา ในการหาความรู้เพิ่มเติมมีน้อย ส่วนนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 มีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์มีเวลา ให้กับนักศึกษาน้อย

1.2 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาล ผู้รับการนิเทศส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติงานมาก กว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีจำนวนอาจารย์ทำการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 คน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตจากผลการวิจัยว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติงานมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่นักศึกษาจะขึ้นฝึกปฏิบัติงานในเวรบ่ายและเวรตึก ซึ่งจะมีอาจารย์นิเทศก์

จำนวนน้อยที่ติดตามดูแล เนื่องจากจำนวนอาจารย์นิเทศก์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาผู้รับการนิเทศ ดังนั้นในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในเวรบายและเวรตึก จึงได้ให้สถาบันการศึกษา ร่วมมือกับหน่วยฝึกงานในการให้พยาบาลประจำการร่วมนิเทศงานนักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ก็ ควรจะต้องจัดเวลาให้นักศึกษาได้พักผ่อนนอกเวลาในกรณีที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานในช่วงเวรบายและ เวรตึก อย่างไรก็ตามจากมติของการสัมมนาการศึกษาพยาบาลแห่งชาติ (2530:99) ได้เสนอให้ ฝ่ายการศึกษาพยาบาลพยายามจัดหาครูมารับผิดชอบในการสอนภาคปฏิบัติให้มากพอเพื่อให้สามารถ จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนการนิเทศตามการรับรู้ และความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล พบว่า พฤติกรรมด้านการวางแผนส่วนใหญ่ อาจารย์มีการ รับรู้ว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 10 ข้อ และรับรู้ในระดับมาก 1 ข้อ ในเรื่อง "จัด เวลาให้นักศึกษาได้มีโอกาสพักผ่อนนอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน" ส่วนความคาดหวัง อาจารย์มีความ คาดหวังให้มีพฤติกรรมในระดับมากที่สุดทั้งหมดจำนวน 11 ข้อ จากผลของการวิจัยนี้แสดงให้เห็น ว่าอาจารย์พยาบาลเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของพฤติกรรมในการวางแผนการนิเทศ เกี่ยวกับเรื่องชี้แจงวัตถุประสงค์ แจ้งแผนการศึกษาการปฏิบัติงาน การกำหนดแผนการปฐมนิเทศ แจ้งกิจกรรมการฝึกปฏิบัติงาน จัดให้มีคู่มือการฝึกปฏิบัติงาน จัดแบ่งกลุ่มนักศึกษา แนะนำสถานที่ ที่ฝึกปฏิบัติงาน กำหนดการเกี่ยวกับการประเมินผล ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมดังกล่าวทุกข้อจะทำให้ นักศึกษาได้ทราบถึงแผนการนิเทศของอาจารย์และจะทำให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาและเตรียมตัวสำหรับ ชั้นฝึกปฏิบัติงานได้ถูกต้องและสามารถฝึกปฏิบัติงานได้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ภาคปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ชเวียร์ และ เก็บบี้ (Schweer and Gebbie 1976: 95) ว่า การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลนั้น อาจารย์พยาบาลจะทำหน้าที่อย่างหนึ่ง คือ การวางแผนและเลือกประสบการณ์ที่ตรงตามเป้าหมาย ของการเรียนการสอนการปฏิบัติการพยาบาล และในการร่วมกันวางแผนการเรียนการสอน อาจารย์พยาบาลจะเป็นผู้นำวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนมาใช้ในการวางแผนร่วมกับ นักศึกษา เพื่อให้สามารถเลือกประสบการณ์ทางการพยาบาลได้ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่าง เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักศึกษาพยาบาล ชเวียร์ และ เก็บบี้ (Schweer and Gebbie 1976:94) และ สมคิด รักษาสัตย์ และ ประนอม โอททานนท์ (2525:120) ได้ กล่าวถึงการวางแผนว่า การวางแผนมีความจำเป็นที่จะใช้ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติ เพราะเป็น

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยเลือกกำหนดวิธีปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีที่สุด โดยพิจารณาจากข้อมูล ข่าวสาร และกรณีแวดล้อมต่าง ๆ การวางแผน เป็นการใช้ความคิด จินตนาการ คาดคะเนวิธีการเลือก ศึกษาแนวทางที่ดีที่สุด ซึ่ง วินโฮลท์ซ และ ออสโม ได้กล่าวถึงการวางแผนการนิเทศ สรุปได้ว่า แผนการนิเทศเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการเรียนในภาคปฏิบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และอาจารย์นิเทศจะต้องรับผิดชอบในการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงสิ่งที่จะต้องฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา (Weinholtz and Ostmoe 1987: 176-177)

สำหรับการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์ในพฤติกรรม เรื่อง "จัดเวลาสำหรับให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรึกษานอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน" อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ จะเห็นว่าอาจารย์เห็นความสำคัญของการจัดเวลาให้นักศึกษาได้มีโอกาสมาปรึกษานอกเวลาการฝึกปฏิบัติงาน แต่ในทางปฏิบัติอาจารย์นิเทศก็ยังมี การปฏิบัติน้อยกว่าความคาดหวัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์เห็นว่าลักษณะการนิเทศของอาจารย์ส่วนใหญ่จะมีการจัดการให้ความรู้เกี่ยวกับปฏิบัติงานในลักษณะของการปฐมนิเทศ ทบทวนความรู้เดิม ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานมีการประชุมชี้แจงทางการปฏิบัติงานให้นักศึกษา และหลังการปฏิบัติก็มีการประชุมปรึกษาหารือให้ข้อมูลย้อนกลับเช่นกัน และอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการนิเทศร้อยละ 76-100 ของเวลาภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นว่าอาจารย์ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการนิเทศนักศึกษา ขณะที่ฝึกปฏิบัติงานบนคลินิกแล้ว การให้คำปรึกษาของอาจารย์นิเทศก็จึงกระทำในกรณีที่เป็นหรือในกรณีที่ต้องใช้เวลามากในการปรึกษาหารือกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาร์วรรด กลันกลัน (2529:154-155) และผลการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับงานรับผิดชอบในหน้าที่อื่นนอกเหนืองานนิเทศของอาจารย์พยาบาล พบว่า อาจารย์มีงานรับผิดชอบมากที่สุด คือ งานที่ปรึกษาของนักศึกษา งานบริหารระดับภาควิชา และงานบริหารระดับคณะ คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงไปเป็นงานที่ปรึกษาของนักศึกษาและงานบริหารระดับภาควิชา คิดเป็นร้อยละ 14.9 และอาจารย์พิเศษที่ไม่มีหน้าที่อื่นรับผิดชอบมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.5 (ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในตารางที่ 6) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่นิเทศงานนักศึกษา มีงานอื่นรับผิดชอบมาก ทำให้มีเวลาให้นักศึกษาได้ปรึกษาอกเวลาน้อย

3. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในด้านการดำเนินการนิเทศตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามความคาดหวังของอาจารย์พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน" ซึ่งอาจารย์มีความคาดหวังในระดับมาก แต่ในเรื่องเดียวกันนี้อาจารย์มีการรับรู้ในระดับน้อย จากการค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อาจารย์พยาบาลเห็นความสำคัญของพฤติกรรมการนิเทศด้านการดำเนินการนิเทศว่าเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติทุกเรื่อง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ทุกเรื่องจะนำนักศึกษาไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ส่วนในเรื่อง "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน" อาจารย์เห็นว่าควรมีการปฏิบัติพฤติกรรมในเรื่องนี้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการที่นักศึกษาได้ศึกษาและเห็นการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกปฏิบัติงานก่อนนั้น จะทำให้นักศึกษามีเวลาที่จะศึกษาและเกิดการเรียนรู้จากการเห็นการปฏิบัติจริงของพยาบาล ซึ่งนักศึกษาจะยึดเอาเป็นแนวในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ วินด์ซอร์ (Windsor 1987:150-154) เรื่อง การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานคลินิก พบว่า นักศึกษาพยาบาล มีการเรียนรู้ประสบการณ์ทางการปฏิบัติงานบนคลินิกจากทักษะการฝึกปฏิบัติ..... จากบุคลิกลักษณะอาจารย์ จากสิ่งแวดล้อมบนคลินิกที่นักศึกษาได้พบเห็น นอกจากนี้ วินด์ซอร์ ยังได้กล่าวเสริมว่า พยาบาลประจำการและกลุ่มผู้ร่วมงานบนคลินิก เป็นบุคคลสำคัญของสิ่งแวดล้อมบนคลินิกที่ฝึกงาน พยาบาลและบุคคลดังกล่าวจะช่วยนักศึกษาในการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาล เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา จะช่วยทำให้เกิดผลดีในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักศึกษาก็มีความต้องการที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ไปด้วย และ รอน (Rauen 1974:33-39) ได้กล่าวว่า อาจารย์นิเทศที่ผู้ดูแลนักศึกษาพยาบาลในขณะฝึกปฏิบัติงานเป็นบุคคลผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด จึงมีส่วนรับผิดชอบในการแสดงตนเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาพยาบาล โดยแสดงทักษะในการพยาบาลทั้งในหอผู้ป่วยและชุมชน ถ้าอาจารย์ไม่สามารถแสดงบทบาทของพยาบาลอย่างแท้จริงให้เห็น อาจารย์ก็ไม่สามารถช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงแนวความคิดทางการพยาบาล และความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพได้ ดังนั้นขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลร่วมกับนักศึกษานั้น อาจารย์จะต้องระลึกเสมอว่า นักศึกษากำลังมองแบบอย่างของพยาบาลและของอาจารย์มากที่สุด เพื่อว่า เมื่อนักศึกษาจบ

การศึกษาจากหลักสูตรวิชาชีพพยาบาล และประกอบอาชีพเป็นพยาบาลหรือครูก็ตาม เขาจะได้ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่พยาบาลรุ่นหลังต่อไป จากการค้นพบการวิจัย เรื่องที่อาจารย์ได้เห็นถึงความสำคัญโดยมีการรับรู้มาก แต่มีความคาดหวังมากที่สุด คือ "จัดสอนวิธีการพยาบาลใหม่ในคลินิกเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา" การสอนวิธีการพยาบาลใหม่ในคลินิกเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ศึกษามีความรู้ใหม่ทันสมัย ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนในคลินิก ซึ่ง สมคิด และ ประนอม โอทกานนท์ (2521:24) ได้กล่าวว่า คุณสมบัติของครูที่ทำการสอนในคลินิก นอกเหนือจากความรู้ในด้านบทบาทหน้าที่ หลักการ และการจัดดำเนินการสอนในคลินิกแล้ว ครูควรจะมีคุณลักษณะส่วนตัวในด้านอื่น ๆ รวมไปถึงด้วย ครูต้องให้ความสนใจและติดตามสิ่งใหม่ ความรู้ใหม่อย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นให้ผู้เรียนได้ ครูควรมีความสามารถในการให้การพยาบาลผู้ป่วยด้วยตนเอง โดยเฉพาะเมื่อต้องการให้เป็นตัวอย่างสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลตามการรับรู้ที่เป็นจริงและความคาดหวังของอาจารย์ จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของอาจารย์ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามความคาดหวังส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นเรื่อง "การประเมินผลระบยอกการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยทำแบบทดสอบ" อาจารย์มีความคาดหวังในระดับมากและมีการรับรู้ในระดับมากเช่นกัน และเรื่อง "ให้นักศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเองตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศกำหนดขึ้น" อาจารย์มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากและมีการรับรู้ในระดับปานกลาง จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อาจารย์พยาบาลเองมีความต้องการให้มีพฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลเพิ่มมากขึ้นกว่าการรับรู้ที่เป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์มองถึงความสำคัญของการประเมินผลการนิเทศ การประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถในการพยาบาล การพัฒนาทักษะการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ความสามารถในการนำความรู้ทางค่านทฤษฎีทางการพยาบาลไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน และเป็นการประเมินความพร้อมของนักศึกษาในความสามารถที่จะทำการพยาบาลได้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันการประเมินผลการนิเทศจะทำ

ให้อาจารย์สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาได้มีการพัฒนาปรับปรุงการฝึกปฏิบัติงานให้ดีขึ้น (Schweer, Gebbie 1976:166) การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติ เพราะการประเมินผลจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่ปฏิบัตินั้นถูกต้องควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร (Heidgerken 1965:304) และจากการสัมมนาพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 ในหัวข้อเรื่อง "การประเมินผลการจัดการศึกษาพยาบาล" และในหัวข้อย่อยเรื่อง "แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ" ซึ่งผลการสัมนามีมติพอสรุปได้ว่า คำนวณโยบายการประเมินผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้สถาบันกำหนดนโยบายให้ชัดเจน มีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผล มีวิธีการประเมินผลให้ครอบคลุม และให้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในการประเมินผล ส่วนวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ มติให้ดำเนินการให้ครอบคลุมโดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่จำเป็นตามที่สถาบันกำหนด และคุณภาพของแต่ละประสบการณ์ ซึ่งมีวิธีการประเมินที่สามารถปฏิบัติได้คือ (1) การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยตรง (2) การศึกษารายกรณี (3) การประชุมปรึกษา (4) การวางแผนการพยาบาลประจำวัน (5) การสอบถาม (6) การสุ่มให้ทดสอบในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล (7) การประเมินผลตนเองของนักศึกษา (8) การอภิปรายระหว่างผู้สอนผู้เรียนเป็นรายบุคคล (การสัมมนาพยาบาลศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 2530:71-83) ซึ่งสอดคล้องจากการวิจัยครั้งนี้คือ อาจารย์มีความคาดหวังให้มีพฤติกรรมนิเทศในด้านการประเมินผลมากขึ้นกว่าที่รับรู้ในเรื่อง "การประเมินผลรวมยอดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยทำแบบทดสอบ" และเรื่อง "ให้นักศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเองตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศก์กำหนดขึ้น"

5. พฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาล ด้านการวางแผน ตามการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนตามการรับรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามความคาดหวังของนักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งแสดงถึงว่านักศึกษาพยาบาลเห็นถึงพฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนตามที่รับรู้ในสภาพที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้แล้วตามความต้องการของนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ แต่จากผลการวิจัยมีพฤติกรรมนิเทศของอาจารย์พยาบาลบางส่วนที่นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ในระดับมากและระดับปานกลางในเรื่อง "จัดให้มีคู่มือการฝึกปฏิบัติงานสำหรับนักศึกษาได้ศึกษารายละเอียด" และเรื่อง "จัดเวลาสำหรับให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรึกษานอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน" ตามลำดับ การที่นักศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดให้มีคู่มือการฝึกปฏิบัติงานสำหรับ

นักศึกษาได้ศึกษารายละเอียดเป็นเรื่องจำเป็น เพราะหนังสือคู่มือการฝึกปฏิบัติงานจะเป็นหนังสือที่กล่าวถึงข้อควรปฏิบัติและคำแนะนำในการฝึกปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดของนโยบายและวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติงาน ลักษณะงานและประสบการณ์ที่จะได้รับ วิธีการประเมินผล บทบาทของนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติงาน สายงานที่เกี่ยวข้องของบุคคลหรือหน่วยงานที่นักศึกษาจะต้องติดต่อ และการบันทึกสิ่งที่จะต้องทำ และวิธีการที่จะทำให้เสร็จสมบูรณ์ (Turney 1982:21-22) ส่วนเรื่อง การจัดเวลาสำหรับให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรึกษาอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษามีความเห็น ว่า พฤติกรรมภาระนิเทศของอาจารย์ในเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษามาก ทั้งนี้เพราะเหตุว่านักศึกษาพยาบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูนั้นมีความแตกต่างกันในแง่ความรู้ความสามารถ ดังนั้นครูจึงต้องสังเกตความต้องการของนักศึกษาเป็นรายบุคคล พยายามทำความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ ภูมิปัญญาความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ดังนั้นครูจึงจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการเหมาะสม ในกรณีดังกล่าว ครูอาจให้เวลาอื่นเพิ่มเติมหรือหาวิธีที่จะช่วยเหลือนักศึกษาได้ (สมคิด รักษาสัตย์ และ ประนอม โอททานนท์ 2521:23, 25, 32)

6. พฤติกรรมภาระนิเทศของอาจารย์พยาบาล ด้านการดำเนินการนิเทศตามการรับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาระนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังในพฤติกรรมของอาจารย์ในด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมภาระนิเทศของอาจารย์พยาบาลควรมีการปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมภาระนิเทศทุกเรื่องมีผลส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาให้เกิดผลดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จากอบสัน (Jacobson 1966:218-224) ซึ่งพบว่า พฤติกรรมภาระสอนของอาจารย์ที่พึงประสงค์ คือ ช่วยเหลือดูแลเมื่อมีผู้ป่วยอาการหนัก หรือสถานการณ์คับขัน คอยสนับสนุนหรือร่วมมือโดยสม่ำเสมอ เป็นแหล่งวิชาการและที่ปรึกษาเมื่อมีนักศึกษาพยาบาลทำงานผิดหรือทำไม่ถูกวิธี อาจารย์พยาบาลเข้าไปช่วยเหลือแนะนำเป็นรายบุคคล มีวิธีการจูงใจให้นักศึกษาอยากรู้และรู้จักคิด ตั้งใจสอน วิชาทฤษฎีความรู้ ในทางสร้างสรรค์ มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก เป็นกันเองกับนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลร่วมกันประเมินผลการศึกษากาปฏิบัติ สำหรับพฤติกรรมภาระนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศบางเรื่องคือ "จัดให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน" นั้น นักศึกษาพยาบาล

มีการรับรู้ในพฤติกรรมนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษามีความคาดหวังในพฤติกรรม เรื่องเดียวกันนี้อยู่ในระดับมาก จากการวิจัยจะเห็นว่านักศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษาและ สังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะนักศึกษา จะเกิดการเรียนรู้จากการเห็นการปฏิบัติจริง นักศึกษาพยาบาลจะมองแบบอย่างของพยาบาลและ ของอาจารย์พยาบาลมากที่สุด คาร์เรส ซี รอน (Karen C. Raren 1974:33-41) และจาก ผลการวิจัยของ สมบัติ ไชยวัฒน์ (2530:44) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษา พยาบาลต่อสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาคปฏิบัติ พบว่า การ รับรู้ของนักศึกษาต่อพยาบาลประจำการ เป็นไปในเชิงบวกมากที่สุด คือ เมื่อนักศึกษามีปัญหาใน การปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลประจำการสามารถให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือนักศึกษา และจาก ประสบการณ์การนิเทศของผู้วิจัยมีความเห็นว่า การให้นักศึกษามีโอกาสสังเกตการปฏิบัติงานใกล้ ขีดกับพยาบาลประจำการ จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เป็นผลทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การปฏิบัติ งานมากขึ้น

7. พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ด้านการประเมินผลการนิเทศตามการ รับรู้และความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ พยาบาลด้านการประเมินผล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ด้านการ ประเมินผลการนิเทศ ทั้งนี้เพราะการประเมินผลการสอนหรือการนิเทศจะทำให้นักศึกษาทราบ ข้อมูลย้อนกลับซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงาน นอกจากนี้การ ประเมินผลเป็นกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปใช้ในการวางแผนการเรียน การสอนในขั้นต่อไปได้ (Schweer 1976 :116)

พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลตามการรับรู้ของ นักศึกษาพยาบาล บางพฤติกรรม จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเรื่อง "ประเมินผลรวมยอดการ ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยทำแบบทดสอบ" "ให้นักศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง ตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศกำหนดขึ้น" และ "จัดให้มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตลอด ระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา" นักศึกษามีการรับรู้ต่อพฤติกรรมทั้ง 3 เรื่อง มีค่า เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษามีความคาดหวังต่อพฤติกรรมเรื่องเดียวกันนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก จากผลการวิจัยแสดงว่า นักศึกษาเห็นความสำคัญพฤติกรรมทั้ง 3 เรื่อง และต้อง

การให้อาจารย์นิเทศมีการปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าที่รับรู้ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลของการสัมมนาพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 1 (สัมมนาพยาบาลศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 2530:71-83) กล่าวว่าวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้มีวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยการสอบลงกอง (การทดสอบ) การประเมินผลตนเองของนักศึกษา และเทอร์นี่ (Turney 1982:199-200) กล่าวว่า บทบาทในด้านการประเมินผลของผู้นิเทศที่ควรคำนึงถึง คือ ระยะเวลาการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) การประเมินผลในระยะเริ่มแรกของการนิเทศ (2) การประเมินผลในระยะระหว่างการนิเทศ (3) การประเมินผลในระยะสุดท้ายของการนิเทศ

8. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล โดยเปรียบเทียบเป็นรายข้อ จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการวางแผนการนิเทศ การรับรู้ของอาจารย์พยาบาลแตกต่างกับการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ของอาจารย์สูงกว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง "แจ้งแผนการศึกษาปฏิบัติงานตลอดภาคการศึกษาให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า" "จัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานตามแผน" และ "แนะนำสถานที่ที่จะขึ้นฝึกปฏิบัติงาน" ซึ่ง 3 เรื่องดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการรับรู้ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อาจารย์และนักศึกษามีการรับรู้ต่อพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนเป็นรายข้อ การรับรู้พฤติกรรมการณ์เทศส่วนใหญ่มีความแตกต่างกัน และจากการศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลต่อพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผน พบว่า นักศึกษามีความคาดหวังต่อพฤติกรรมในระดั้มากที่สุด ในขณะที่อาจารย์มีการรับรู้ว่ามี การปฏิบัติพฤติกรรมในดานนี้ในระดั้มากที่สุดทุกข้อ ยกเว้น 1 ข้อ ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษามีการรับรู้ว่าอาจารย์ได้มีการปฏิบัติพฤติกรรมการณ์เทศในระดั้มากที่สุด ในการวางแผนการนิเทศ อาจารย์นิเทศก็จึงควรมีพฤติกรรมด้านการวางแผนการนิเทศปรากฏให้ชัดเจน การวางแผนการนิเทศจะเป็นการกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาเหมือนที่ต้องการ การวางแผนขั้นต้นของการฝึกปฏิบัติงานควรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะต้องฝึกปฏิบัติให้ชัดเจน (George et al and Thwaites 1979, 1977 กล่าวถึงใน Turney 1982:17) และความสำเร็จของการนิเทศยังขึ้นอยู่กับแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน คำแนะนำ หรือข้อควรปฏิบัติที่สามารถทำได้จริง และวิธีการที่ผู้รับการนิเทศสามารถนำไปวางแผนลงมือปฏิบัติและได้ผลผลิตออกมา (Neagley and Evans, 1964 อ้างถึงใน Turney 1982:17)

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ของอาจารย์พยาบาลแตกต่างกับการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ของอาจารย์สูงกว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในพฤติกรรมการณ์เทศด้านการดำเนินการเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง "แนะนำพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา" "จัดสอนวิธีการพยาบาลใหม่ในคลินิกเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา" และ "มอบหมายงานให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยล่วงหน้าก่อนฝึกปฏิบัติงานจริง" ซึ่งการรับรู้ในพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลทั้ง 3 เรื่องระหว่างอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้หรือเห็นว่าอาจารย์นิเทศก็มีพฤติกรรมการณ์เทศด้านการดำเนินการนิเทศในระดับน้อยกว่าที่อาจารย์รับรู้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ นุชนาฏ ปิตรังสี (2524:92-93) ในเรื่อง "ความสามารถในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลประจำหอผู้ป่วยของวิทยาลัยพยาบาลสำนักปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานแต่ละด้านและรวมทุกด้านของอาจารย์พยาบาลประจำหอผู้ป่วยที่ประเมินโดยอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลของการวิจัย จะพบว่า "พฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศตามการรับรู้ของอาจารย์เป็นอันดับหนึ่งคือ การปรุมนิเทศการฝึกปฏิบัติงานพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษาได้ชัดเจน และแนะนำและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาฝึกการพยาบาลที่ยากเป็นอันดับรองลงมา ส่วนพฤติกรรมที่นักศึกษาพยาบาลรับรู้เป็นอันดับหนึ่งคือ แนะนำและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาฝึกการพยาบาลที่ยาก และแนะนำและให้นักศึกษาได้ศึกษาสถานที่และสภาพแวดล้อมของหน่วยฝึกงานก่อนลงมือปฏิบัติงาน เป็นอันดับรอง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา นักศึกษามีการรับรู้ต่อการปรุมนิเทศการฝึกปฏิบัติงานน้อย ซึ่งในพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการดำเนินการนิเทศถือว่าการปรุมนิเทศเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นสำหรับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ทั้งนี้เพราะการปรุมนิเทศจะเป็นการชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ลักษณะการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่จะได้รับมอบหมาย บทบาทของผู้ฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินผลการฝึกงานและการปรุมนิเทศที่จัดให้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการเริ่มต้นที่ทำให้นักศึกษาหรือผู้ฝึกปฏิบัติงานเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดแรงผลักดัน และยังป้องกันการเข้าใจผิดในการฝึกปฏิบัติงานด้วย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลการ
รับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ของอาจารย์พยาบาลแตกต่าง
กับการรับรู้ของนักศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ของอาจารย์สูงกว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษา
พยาบาล ในพฤติกรรมการณ์เทศด้านการประเมินผลการนิเทศเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง "การ
ประเมินผลรวมยอดการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยทำแบบทดสอบ" และ "ให้นักศึกษาประเมิน
ผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเองตามแบบสอบถามที่อาจารย์นิเทศกำหนดขึ้น" ซึ่งการรับรู้ของ
อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลต่อพฤติกรรมการณ์เทศดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลของการวิจัย พฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการ
ประเมินผลตามการรับรู้ของอาจารย์แตกต่างกับการรับรู้ของนักศึกษา โดยอาจารย์มีการรับรู้เป็น
อันดับหนึ่งในเรื่อง "ประเมินผลส่วนหนึ่งโดยการติดตามดูจากพัฒนาการการฝึกปฏิบัติงานของ
นักศึกษา" และเรื่อง "ชี้แจงรายละเอียดของการประเมินผลให้นักศึกษาทราบก่อนเวลาฝึกปฏิบัติ
งาน" เป็นอันดับรอง และนักศึกษามีการรับรู้เป็นอันดับหนึ่งและอันดับรองในเรื่องเดียวกัน จาก
ผลการศึกษาดังกล่าวนี้อาจจะเห็นว่า อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมการณ์เทศ
ด้านการประเมินผล ตามลำดับความสำคัญไปในทำนองเดียวกัน แม้ว่าจะมีการรับรู้ที่มีความแตก
ต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็ตาม ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ของการประเมินผลการเรียนการสอนในศีกผู้ปวย คือ เป็นการประเมินผลการฝึกปฏิบัติเพื่อทราบ
ระดับความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นพัฒนาการ
ด้านทักษะ พิสัย (Psychomotor) และจิตพิสัย (Affective) เป็นส่วนใหญ่ (สมคิด รักษาสิทธิ์
และ ประนอม โอทกานนท์ (2521:105) และบทบาทของผู้นิเทศในฐานะของผู้ประเมิน ควรจะ
ต้องมีทักษะในการพบปะพูดคุยกับผู้รับการนิเทศก่อนการฝึกปฏิบัติงาน โดยมีเนื้อหาอยู่ในเรื่องการ
ชี้แจงวัตถุประสงค์ การทำความเข้าใจเรื่องเกณฑ์การประเมินผล วิธีการประเมินผล ซึ่งเป็นสิ่ง
จำเป็นสำหรับการประเมินผล (Turney 1982:204-206)

9. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลด้านการวางแผนการ
ดำเนินการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศตามการรับรู้ที่เป็นจริงของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล
ตามรายด้านและโดยส่วนรวม 3 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาล
ตามรายด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการและด้านการประเมินผลการนิเทศ และโดย
ส่วนรวม 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์เทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์สูงกว่าค่าเฉลี่ย

พฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษา ตามรายด้านทุกด้าน และโดยส่วนรวม 3 ด้าน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษารับรู้ว่ามีพฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาลในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานระดับน้อย แต่อาจารย์มีการรับรู้ว่ามีพฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาลเองอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษา อาจารย์นิเทศควรจะมีพฤติกรรมการณ์พิเศษทุก ๆ ด้านให้ชัดเจน มีการสื่อสารหรือใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบและเข้าใจทั้งใต้อภิปรายในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาล ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ เป็นรายชื่อในการอภิปรายผลการวิจัยในข้อที่ 8.

10. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาล โดยส่วนรวม 3 ด้าน และตามรายด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานการพยาบาลเบื้องต้น การพยาบาลอายุรศาสตร์ การพยาบาลศัลยศาสตร์ การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ การพยาบาลสูติรีเวชศาสตร์ การพยาบาลจิตเวช และการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การผลการวิจัยแสดงว่า อาจารย์พยาบาลทำการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษา โดยใช้พฤติกรรมการณ์พิเศษของอาจารย์พยาบาลเหมือนกันทั้ง 7 รายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ธีรรัตนพันธ์ (2519:ข-ค) ในเรื่อง การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานพยาบาลของอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกในสถานศึกษาพยาบาล สังกัดทพวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบหน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกระหว่างสถาบันและในแต่ละสถาบัน ทั้งที่เป็นคณะและภาควิชาที่มีวิชาการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบเนื้อหาของอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกระหว่างสถาบัน ระหว่างอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกในสถาบันส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และระหว่างอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกที่มีประสบการณ์มากและน้อยรวมทุกสถาบัน และในแต่ละสถาบันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นและต้องการให้ส่งเสริมอาจารย์ปฏิบัติการคลินิกมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศด้วยการจัดอบรม สัมมนา และจัดทำคู่มือแจก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอาจารย์พยาบาลได้มองเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นของการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานแก่นักศึกษา และใน

การประชุมพยาบาลแห่งชาติในแต่ละครั้งได้มีการสัมมนาถึง เรื่องสภาพการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาลในปัจจุบัน (ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 6 2522:23, 24) โดยได้กล่าวถึง สภาพการศึกษาพยาบาลของประเทศไทยและคุณภาพของอาจารย์พยาบาล โดยเน้นถึงการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของอาจารย์พยาบาลด้านวิชาการ

11. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล โดยส่วนรวม 3 ด้าน และตามรายด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น การพยาบาลอายุรศาสตร์ การพยาบาลศัลยศาสตร์ การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ การพยาบาลสูติ-นรีเวชศาสตร์ การพยาบาลจิตเวช และการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลโดยส่วนรวม 3 ด้าน และตามรายด้านคือ ด้านการวางแผนและด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาทั้ง 7 รายวิชา และจากการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลโดยส่วนรวม 3 ด้าน โดยวิธีการทดสอบของ เซฟเฟ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ การพยาบาลศัลยศาสตร์ และระหว่างการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ การพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ หรือการพยาบาลอนามัยชุมชน

จากการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล โดยรายด้านคือ ด้านการวางแผน โดยวิธีการทดสอบของ เซฟเฟ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น กับ การพยาบาลศัลยศาสตร์ ส่วนการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลการนิเทศโดยวิธีการทดสอบของ เซฟเฟ พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชา การพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้นกับการพยาบาลจิตเวช และการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้นกับการพยาบาลสาธารณสุข

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น พบว่าการรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาล ทั้งโดยส่วนรวม 3 ด้าน และรายด้านการวางแผนและด้านการประเมินผลในรายวิชา 7 รายวิชา มีความแตกต่างกัน และจะเห็นได้ว่า การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้น จะมีความแตกต่างจากการรับรู้ของนักศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า นักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานที่รับการนิเทศจากอาจารย์พยาบาลนั้น เป็นนักศึกษาในชั้นปีที่ 2 และวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานที่กำลังศึกษาอยู่เป็นวิชาฝึกปฏิบัติการเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิชาที่ถือว่าใหม่สำหรับนักศึกษาในการชั้นฝึกปฏิบัติงาน จึงอาจจะเป็นวิชาที่ทำให้นักศึกษาต้องอยู่ในภาวะเครียด มีความวิตกกังวล เนื่องจากนักศึกษาจะต้องขึ้นฝึกปฏิบัติให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้ถูกต้องตามหลักวิธีการระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถนำเอาหลักวิชาการทางทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล ประกอบกับนักศึกษาจะต้องพบสภาพและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ เช่น ภาวะความเจ็บป่วยทางร่างกายและภาวะการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้ป่วย ความวิตกกังวลและความต้องการของญาติผู้ป่วย การร่วมงานกับบุคลากรประจำหน่วยฝึกงาน ได้แก่ แพทย์พยาบาลหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการ แพทย์ นักศึกษาในทีมสุขภาพอื่น นอกจากนี้นักศึกษา ยังต้องเผชิญกับลักษณะสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาล ตลอดจนกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติ และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งเป็นผลทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับลักษณะสภาพและสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยบุคคลและสภาพแวดล้อมดังกล่าว จากสาเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้การรับรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่เดียวกับนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลศัลยศาสตร์ รายวิชาการพยาบาลจิตเวช และรายวิชาการพยาบาลสาธารณสุขหรือการพยาบาลอนามัยชุมชน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์พยาบาลในระดับสูงกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาในรายวิชาที่กล่าวมานี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งผ่านการศึกษารายวิชาต่าง ๆ มาแล้วอย่างน้อย 1-2 รายวิชา และนักศึกษาเหล่านี้เคยผ่านการนิเทศภาคปฏิบัติมาแล้วเช่นกัน และความสามารถในการปรับตัวมีสูงกว่านักศึกษาในรายวิชาการพยาบาลพื้นฐานและเนื่องจากนักศึกษาในรายวิชาเหล่านี้มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานมากจึงเกิดการเรียนรู้ จากข้อสังเกตจะเห็นได้ว่าภาวะเครียด ความวิตกกังวล และประสบการณ์การเรียนรู้อาจมีผลต่อการรับรู้ของนักศึกษาได้ ซึ่งในแง่ของจิตวิทยา การรับรู้หมายถึง ผลอันเกิดจากอินทรีย์สัมผัส (การเห็น การได้ยิน ฯลฯ) และการตีความจากความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้นด้วย การที่จะรับรู้ได้แม่นยำ จะต้องมีการสัมผัสที่ดี มีความใส่ใจ ประสบการณ์ที่ผ่านมา การเรียนรู้และอารมณ์ในขณะนั้น และนักจิตวิทยาเกสตันท์ เชื่อว่าการเรียนรู้มีเป็นตัวแทนการรับรู้ ความสม่ำเสมอและความแตกต่างในการรับรู้เป็นผลจากประสบการณ์ของแต่ละคน (เคโซ 2514:94, 106)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนิเทศของอาจารย์พยาบาล

จากการศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้และความคาดหวังของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลของสถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้ทราบถึงความแตกต่างของการรับรู้ต่อพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลระหว่างอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล และผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินผล การนิเทศ พบว่ายังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขในการนิเทศของอาจารย์พยาบาล เพื่อให้การเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการปรับปรุงการนิเทศดังนี้

1. ในการจัดการเรียนการสอนทางภาคปฏิบัติ ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศจะใช้เวลาในการนิเทศนักศึกษาพยาบาลในสถานที่ฝึกปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากยังมีปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่ จึงทำให้นักศึกษามีความต้องการและคาดหวังที่จะให้อาจารย์นิเทศจัดเวลาสำหรับให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานนอกเวลาฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อนักศึกษาจะได้มีเวลาและโอกาสมากขึ้นในการรับฟังคำแนะนำ หรือการช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

2. เนื่องจากการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล เป็นการเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติต่อชีวิตของผู้ป่วย นักศึกษาจึงมีความวิตกกังวลมากเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลให้ถูกต้อง นักศึกษาจึงคาดหวังมากในการมีโอกาสศึกษาและสังเกตการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำหน่วยฝึกงานก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการสังเกตและศึกษาในระยหนึ่งก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรับตัวและเตรียมพร้อมในด้านการทบทวนความรู้ทางด้านทฤษฎี และเป็นการลดภาวะวิตกกังวลแก่นักศึกษา ซึ่งการเตรียมตัวของนักศึกษาดังกล่าวจะทำให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการที่จะฝึกปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางที่จะเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ขั้นต่อไปได้

3. ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประเมินผล อาจารย์นิเทศควรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และหลักการประเมินผลการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาได้ทราบอย่างชัดเจนก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาทราบและเข้าใจถึงการประเมินผล โดยอาจารย์ผู้นิเทศควรเน้นถึงการประเมินผลจากการทำแบบทดสอบ การ

ตอบแบบสอบถาม การปฏิบัติจริง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ การประเมินตนเอง ฯลฯ และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ การประเมินจากการพัฒนาการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

4. ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา อาจารย์นิเทศควรจะได้คำนึงถึงประสบการณ์การเรียนรู้ และระดับความรู้ของนักศึกษาแต่ละรายวิชา ซึ่งมีความแตกต่างกันในพื้นฐานวิชาความรู้ที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่ออาจารย์นิเทศจะได้ช่วยให้การนิเทศในแต่ละด้านได้เหมาะสม เช่น ควรชี้แจงการนิเทศด้านการวางแผน และการประเมินผลการนิเทศให้นักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานหรือการพยาบาลเบื้องต้นให้ทราบโดยละเอียด ทั้งนี้เพราะนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาดังกล่าวยังไม่เคยผ่านการฝึกปฏิบัติงานการพยาบาลมาก่อน ย่อมต้องอาศัยเวลาและการชี้แจงของอาจารย์นิเทศให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ให้ตรงกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้และคาดหวังของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลของสถาบันการศึกษาพยาบาล ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกันทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยเฉพาะด้านการประเมินผลยังมีข้อควรแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้และคาดหวังของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลของสถาบันการศึกษาอื่น เช่น สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดเอกชน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลในสังกัดทบวง-มหาวิทยาลัย และสถาบันอื่น
3. ควรศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้านการประเมินผลที่เหมาะสม
4. ควรศึกษารูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาคปฏิบัติสำหรับ เป็นคู่มือให้อาจารย์นิเทศ